

Bibliothecaris, binnenkort een knelpuntberoep?

De aankondiging door minister Vandenbroucke dat hij de onderwijsladder wil vervolledigen met een vierde onderwijsniveau, is voor de bibliothecarissen, archivariissen en documentalisten in Vlaanderen niet echt groot nieuws. De onderwijsminister ontvouwde zijn plannen al op een studiedag in maart van dit jaar over competentie management. De studiedag werd ingericht door de Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief- en Documentatiewezen vzw (VVBAD). Ook toen al zorgde de aankondiging voor opschudding in de sector.

Als beroepsvereniging is de VVBAD erg bezorgd over de vorming van bibliothecarissen en documentalisten. Nu al zijn de verschillende opleidingen erg versnipperd. De Centra voor Volwassenenonderwijs (CVO's) voorzien in een initiatie bibliotheek- of archiefkunde van één jaar. Daarnaast bieden ze een vierjarige graduaatopleiding 'Bibliotheekwezen en Documentaire Informatiekunde' aan, waarvan de initiatie onderdeel uitmaakt. Wie een licentiaatdiploma heeft, kan de interuniversitaire opleiding 'Informatie- en Bibliotheekwetenschappen' volgen aan de Universiteit Antwerpen (UA). De verschillende opleidingen sluiten niet op elkaar aan. Doorstroming is niet mogelijk.

De bibliotheek- en documentatiesector verwachtte dat de nieuwe bachelor-master structuur verbetering zou brengen. Het graduaat 'Bibliotheekwezen en Documentaire Informatiekunde' is al hervormd tot een vierjarige, modulaire opleiding met de ambitie om uit te groeien tot een volwaardige professionele bachelor. De afgestudeerden zouden – eventueel mits het volgen van een beperkt schakelprogramma – toegang kunnen krijgen tot de 'nieuwe' master 'Informatie- en Bibliotheekwetenschappen'. Inderdaad, de Universiteit Antwerpen wou de interuniversitaire opleiding omvormen tot een master. Een bachelor 'Onderwijs- en Informatiewetenschappen' aan de UA zou deze master voorafgaan en tevens in een schakelprogramma voor het graduaat kunnen voorzien.

Op deze manier zouden de opleidingen tegemoet komen aan de vragen uit de sector. Het graduaat zou, zoals nu, toegang geven tot functies van B-niveau in openbare bibliotheken, de master tot functies van A-niveau. De bibliotheek- en documentatiesector heeft nood aan goed opgeleid personeel. Niet voor niets stipuleert het decreet Lokaal Cultuurbeleid, ook in de onlangs goedgekeurde herziene versie, dat de helft van het personeel in openbare bibliotheken ingeschaald moet worden op A- of B-niveau. Er worden steeds hogere eisen gesteld aan bibliotheken. Ze moeten helpen de digitale kloof te dichten, ze ontwikkelen nieuwe (digitale) diensten, gaan vraaggericht werken en leren gebruikers informatie zoeken en omgaan met informatieoverlast. Ze spelen een rol in het lokale cultuurbeleid en promoten levenslang en levensbreed leren.

Dat alles vraagt enthousiast, creatief, geschoold en leergierig personeel. Dat personeel is er, dat bleek midden september nog op *Informatie 2007*, het ICT-congres voor de bibliotheek- en archiefsector. 1200 informatieprofessionals namen er kennis van de nieuwste technologische ontwikkelingen, gepresenteerd in een vijftigtal lezingen. Er was massaal belangstelling voor bijdragen over web 2.0 en bibliotheek 2.0: bibliothecarissen en documentalisten willen de dienstverlening van hun instellingen duidelijk interactiever maken.

Met de nieuwe plannen van minister Vandenbroucke dreigt dat alles in het gedrang te komen. Het lijkt erop dat het graduaat zal moeten inkrimpen tot een opleiding van twee of, met een beetje geluk, drie jaar. De Universiteit Antwerpen liet eerder al weten dat de geplande bachelor 'Onderwijs- en Informatiewetenschappen' omwille van financiële redenen niet gerealiseerd kan worden. Over de toekomst van de master 'Informatie- en Bibliotheekwetenschap' bestaat ook grote onduidelijkheid. De start van deze master is in elk geval nog altijd niet officieel aangekondigd.

Het werk van de informatieprofessional, het vergaren, bewaren, ontsluiten en ter beschikking stellen van informatie, dient op een professionele basis te gebeuren om de toekomst van de maatschappij te ondersteunen. Juist de opleiding van die personen, die deze informatie aanreiken aan onderzoekers en bedrijven, aan leerlingen en docenten, aan alle geïnteresseerden, wordt stiefmoederlijk behandeld. Hierdoor wordt een hypotheek gelegd op de toekomst, en dat op een moment dat iedereen praat over de informatiemaatschappij, dat Europa de ambitie heeft om de krachtigste kenniseconomie ter wereld te worden. Juist op dat moment dreigt de informatiesector geconfronteerd te worden met een tekort aan geschoold personeel...

Johan Vannieuwenhuysse
Archivaris van de Provincie West-Vlaanderen
Algemeen Voorzitter VVBAD

Antoon Verbeke
Bibliothecaris van Ichtegem
voorzitter van de sectie Openbare Bibliotheken van de VVBAD

Bruno Vermeeren
waarnemend directeur VVBAD